

nægte, at jeg hylde den Anskuelse — og jeg har nogen Erfaring at grunde den paa — at ingen som helst Lærer, hverken det ene eller det andet Sted, hverken i de højeste eller de laveste Skoler, bør beskæftiges mere end 24 Timer om Ugen. Man kan sagtens lægge 3, 6, maaske 10 Timer til, men det hævner sig; Undervisningens Kvalitet bliver, saa snart Timeantallet er saa stort, af en anden Bestaendighed. Det, hvorpaa der frem for alt skal lægges Bægt med Hensyn til Undervisningen, er ikke, som den gammeltdags Opfatelse gik ud fra, at de positive Kundskaber, som man ligefrem kan tage og føle paa, meddeles samvittighedsfuldt og klart. Nej, over al Undervisning svæber der noget lettere og finere, det, som er Undervisningens egentlige Sjæl og Aand, og det er dette, det gaar ud over, saa snart man lægger et for stort Undervisningsarbejde paa dem, man benytter til denne vigtige Gerning. Jeg ved meget godt, og jeg beklager i høj Grad, at Almueskolen paa ingen Maade er stillet saaledes, at man der kan nøjes med, at en Lærer underviser 24 Timer om Ugen; han har vist mange, mange flere, hvor mange er jeg ikke i Stand til at angive. Men det staar ogsaa for mig som en af de Ting, der maa forandres, naar vi en Gang kunne bringe det dertil, at Undervisningen kan komme til sin fulde Ret. Naar vi en Gang kunne komme af med det meget, der trykker os og hviler paa os som en Mære, naar vi navnlig en Gang kunne komme saa vidt, at vi saa Bugt med Militarismen — jeg ser godt, at der er langt dertil, og at det er en uhyre Byrde, vi der have at vælte af os — saa haaber jeg, at vi ogsaa skulle komme dertil, at ikke nogen Lærer i Danmark, selv ikke i den laveste Skole, skal undervise mere end 24 Timer om Ugen. Saa heldig er Almueskolen ikke stillet, at der for Øjeblikket kan være Tale derom for dens Bedkommende; men her beskæftige vi os med den lærde Skole, hvor Spørgsmaalet ikke er utopisk, og jeg vil i højeste Grad tilraade, at man nøjes med at lade den lærde Skoles Lærere være forpligtede til at undervise 24 Timer om Ugen og ikke mere, idet jeg mener, at hvis vi overhovedet stille dem saaledes, at de ikke behøve at gaa ud i Byen og søge andet Arbejde for at supplere, hvad der er nødvendigt for deres Familie, men at de kunne leve sorgfrit, saa bliver den Undervisning, som de komme til at meddele, kvalitativt langt bedre, end hvis vi paalagde dem at undervise 27, 30 eller maaske endnu flere Timer om Ugen. Der er et Punkt, som jeg gerne vilde henvise til. Man er

saa tilbøjelig til at tage alle Skoler under et og paa den anden Side. Universitetet som noget der fra ganske forskelligt, som noget, der er langt ophøjet over Skolerne, som en Verden for sig, en Videnskabens Verden, men dette er aldeles urigtigt for de lærde Skolers Bedkommende. De lærde Skoler grænse umiddelbart op til Universitetet. Den Undervisning, som gives i de lærde Skolers øverste Klasser, og navnlig den, som burde gives der, ligner i en overmaade høj Grad Universitetets Undervisning. Den er ogsaa gennemstraaet af Videnskabelighedens Lys, naturligvis paa en noget anden Maade paa Grund af Elevernes Ungdom, men dog saaledes, at Vidensskaben ogsaa sætter sit Præg der, naar man ikke thyger dem, der meddele Undervisningen i de lærde Skoler, alt for langt ned, ikke stiller dem alt for lavt i Modsatning til Universitetslærerne, hvis nære Fæller og Kolleger de ere. Lad os huske, hvorledes Universitetslærerne ere stillede med Hensyn til Undervisningstimer. De ere stillede paa den Maade, at naar en Universitetsprofessor læser en Time om Dagen, gør han allerede et temmelig stort Arbejde; der er mange, der nøjes med 4 Timer om Ugen, ja jeg tror, at man endogsaa vil kunne finde dem, der nøjes med 3 Timer. Hvis de saa ere flatte Embedsmænd, der ikke tænke paa, hvad deres Pligt er, tilbringe de deres Tid med mange andre Ting, men hvis de virkelig ere sig deres Opgave og deres Ansvar bevidst, tilbringe de den største Del af den fritid, der saaledes leveres dem, til at fortsætte deres egen Uddannelse, og det er det, vi skulle give de lærde Skolers Lærere Lejlighed til. Kun den, der bestandig fornyer sine Kundskaber, bestandig forynger dem derved, at de forøges, kun den er i Stand til at undervise. Den, der stanser i en eller anden Videnskab, i en eller anden Kunst med Hensyn til sin egen Udvikling, er i Virkeligheden inden fra dødsdømt som Lærer — han duer ikke længere — men den, der bestandig vokser med Hensyn til at lære selv, er endnu fremdeles i Stand til at lære andre, og det er det, vi skulle arbejde hen til, at der undes de lærde Skolers Lærere Lejlighed dertil.

Og saa vil jeg endelig gerne til sidst sige nogle Ord med Hensyn til det Spørgsmaal, vi beskæftige os med her i Dag, og det, vi beskæftigede os med i Gaar om Universitetslærernes Lønninger. Der blev sagt i Gaar, at man ikke ellers sympatiserer meget med det foreliggende, at der ikke egentlig er noget Fremskridt, men at der er Grunde, hvorfor vi alligevel skulle gaa ind paa at forbedre